

วรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับสมรรถภาพที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ ยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน แต่พอจะรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของอาจารย์พยาบาล ประสิทธิภาพของครู ตลอดจนงานวิจัยที่ใกล้เคียงดังนี้

สมรรถภาพ (Competency) คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความสามารถในการประยุกต์หลักการและเทคนิควิธีการในสาขาหนึ่ง ๆ ให้เข้ากับสภาพการณ์ที่ปฏิบัติจริง ¹

ฮัส โอ แอนเดอร์สัน (Hous O. Anderson) ได้ให้ความหมายคำว่า "สมรรถภาพของครู" ว่าหมายถึง พฤติกรรมของครูที่เราสามารถสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในทางดี เช่น สมรรถภาพในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การใช้คำถามได้หลาย ๆ แบบ การใช้เทคนิคในการตั้งคำถาม เป็นต้น ²

นอร์แมน อาร์ ดอดด์ (Norman R. Dodl) กล่าวถึง "สมรรถภาพของครู" ว่าหมายถึง เจตคติ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ³

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education. 3rd. ed. (New York: McGraw OHill Book Co., 1973), p. 121.

² Haus O. Anderson, "Competency -Based Instruction for Science Teacher Preperation in Developing Countries," (Mimeographed) Bangkok 1972 : p. 1.

³ Norman R. Dodl, "Selecting Competency Outcome For Teacher Education," The Journal of Teacher Education 26 (1973) : 194 - 198.

จากความหมายที่กล่าวมาข้างบน พอสรุปได้ว่า สมรรถภาพของครูหมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หลักการและเทคนิคในด้านการสอนมาใช้กับนักเรียนโดยแสดงออกในรูปพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การวางแผนการสอน การตั้งวัตถุประสงค์ การเลือกใช้วิธีการสอนชนิดต่าง ๆ การประเมินผล รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในทางที่ดี อ่ำไพ สุจริตกุล ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูว่าเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะ เป็นครูระดับไหน มีปริญญาหรือไม่มีปริญญา สมรรถภาพที่จำเป็นนี้ ควรจะมีขีดหรือขอบเขต แต่จุดสำคัญอยู่ที่ว่า ขีดหรือขอบเขตนั้นอยู่ที่ไหน ¹

เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูนั้นควรจะมีความสามารถหรือลักษณะอย่างไร มีผู้ให้ความเห็นไว้หลายคน เช่น

โรเบิร์ต ดับเบิลยู ฮอสตัน และ โจนส์ แอล โฮวาร์ด (Robert W. Houston and Jones L. Howard) ได้อธิบายถึงสมรรถภาพในการสอนของครูว่า ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นครูที่มีสมรรถภาพนั้น ควรจะต้องมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. สามารถสนองความต้องการในค่านิยม สังคม ร่างกายและสติปัญญาของนักเรียน
2. สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน
3. ใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
4. ใช้วิธีการประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. รู้จักผสมผสานการสอนให้เข้ากับวัฒนธรรมของผู้เรียน
6. สามารถใช้คู่มือการสอน และมีทักษะการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
7. สามารถจัดรูปแบบของการสื่อความหมายในห้องเรียน ยอมรับคุณค่าของการสื่อความหมาย

¹ อ่ำไพ สุจริตกุล "สมรรถภาพของครู" รายงานการประชุมสัมมนา คณะศึกษาศาสตร์ คุรุศาสตร์ (กรกฎาคม 2520) : หน้า 54.

8. ใช้แหล่งวิทยาการอย่างเหมาะสม สามารถใช้และสร้างอุปกรณ์การสอน
ตรงตามจุดประสงค์ของการสอน
9. นำผลการสอนที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงการสอนใหม่
10. มีความสามารถด้านวิชาการ อย่างเพียงพอที่จะสอน
11. มีความสามารถในการจัดการ ควบคุมและบำรุงรักษาเครื่องอำนวยความสะดวก เพื่อประโยชน์ในค่านิยม ร่างกาย และสติปัญญาของผู้เรียน
12. มีปฏิริยาอย่างฉับไวต่อความต้องการ และความรู้สึกของตนเองและของ
ผู้อื่น
13. ทำงานร่วมกับเพื่อนครูด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ
14. สามารถวิเคราะห์การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ¹

สาโรช บัวศรี ได้กล่าวถึง สมรรถภาพในการเป็นครูว่า ครูควรมีความ
สามารถต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก :
  - 1.1 ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
  - 1.2 ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก
  - 1.3 ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้
  - 1.4 วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
  - 1.5 ใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
  - 1.6 ใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อวัดผลการเรียน และเพื่อวิเคราะห์
แก้ไข และรู้จักการวัดผลโดยทั่วไป

---

¹ Robert W. Houston and Jones L. Howard "Three Views of Competency -Based Education : It University of Houston," in Performance -Based Teacher Education A Source Book, ed John Apuino (Washington, D.C., January 1976), pp. 32 - 33.

1.7 ปกครองชั้น และบริหารงานชนิดต่างๆ ของชั้นเรียนได้อย่างเรียบร้อย และราบรื่น และปฏิบัติงานธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

2. สามารถอบรมแนะแนว และปกครองได้อย่างดี โดยรู้จัก :

2.1 หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้วก็ย่อมจะปกครองตัวเองได้

2.2 ใช้หลักและวิธีการของการแนะแนว

2.3 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดาและครูปกครองนักเรียน

2.4 ใช้ผลการวิจัยและผลการทดลองต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการ

อบรม

3. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก :

3.1 ร่วมในการวางแผนจัดทำ "กิจกรรมในหลักสูตร" หรือ "กิจกรรมรวมหลักสูตร" ชนิดต่าง ๆ

3.2 รับหน้าที่และภาระในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน

3.3 รักษาสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

4. สามารถสร้างสัมพันธภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดีโดยรู้จัก :

4.1 ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น ๆ

4.2 ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม

4.3 หาความร่วมมือและช่วยเหลือจากบิดามารดาครูปกครองนักเรียน

4.4 หาบุคคลและสิ่งต่างๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการสอน

4.5 ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน

5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก :

5.1 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครูโดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม องค์การหรือสถาบันในทางการศึกษา

5.2 ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้อื่นที่เป็นครูและช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครู

5.3 ส่งเสริมแนะนำผู้อื่นเข้ามาเป็นครูใหม่ และช่วยเหลือดูแลแนะนำ

ความคุมผู้มาเป็นนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียนของตน ¹

สวัสดิ์ ทรัพย์จำนง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ว่า
ควรมีดังนี้

1. มีความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาการ วิชาครูและวิชาที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

การงาน

2. มีทักษะในการสอนและการปฏิบัติหน้าที่การงาน

3. มีคุณค่าของความเป็นครู หรือจรรยาบรรณของครูในแง่ที่ครูควรมีคุณธรรม
รักอาชีพครู ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ

นอกจากนี้ยังกล่าวว่า Teacher's Model ควรมีลักษณะดังนี้ ²

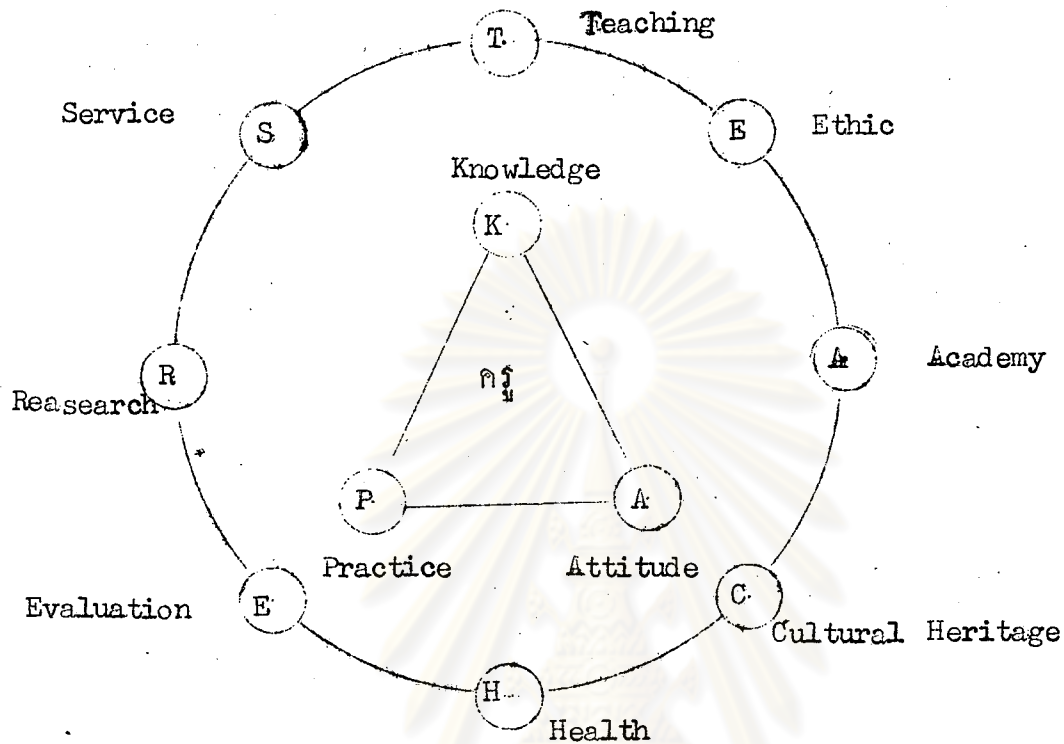
ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ โยชม วรรณศิริ, ผู้รวบรวม "การประชุมทางวิชาการครูกับเสถียรภาพของ
ประเทศ." วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 4 (เมษายน 2513) : 42 -44.

² สวัสดิ์ ทรัพย์จำนง. "สมรรถภาพของครู." รายงานการประชุมสัมมนา
คณะศึกษาศาสตร์ คุรุศาสตร์ (กรกฎาคม 2520) : 57.

TEACHER'S MODEL

กลินน์ เมเยอร์ แบลร์ (Glenn Myers Blair) ได้บรรยายคุณลักษณะของครูที่คิดว่าควรประกอบด้วยคุณลักษณะหลายอย่างที่น่าสนใจดังนี้

1. เป็นผู้ที่เรียนรู้อยู่เสมอ ครูจะต้องเป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ต้องหมั่นศึกษา ค้นคว้า ติดตามข่าวสารต่างๆ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าบาง
2. ประเมินผลปรับปรุงบุคลิกลักษณะของตน เพราะบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติและการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูจึงควรประเมินและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมและพึงปรารถนา
3. รู้จักใช้วารสารทางวิชาการช่วยแก้ไขปัญหาทางวิชาชีพ ครูต้องหมั่นศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ หากมีอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้าต้องหาทางขจัดโดยคว้น โดยการสร้างนิสัยในการอ่าน
4. สำนวจตนเองอยู่เสมอ ครูควรจะสำรวจตนเองเกี่ยวกับผลงานของตน

เพื่อนำผลเหล่านั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอนของตน

5. ปรับปรุงกิจกรรมในชั้น มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดทำกิจกรรม ฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้แหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดทำกิจกรรม ฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้แหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนรู้จักตั้งเป้าหมายของตนเอง วินิจฉัยความต้องการของตน และประเมินผลตนเอง

6. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู โรงเรียนจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่ออาศัยความสามารถ ความเต็มใจ ร่วมมือในการทำงานร่วมกับของครู

7. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร การทำงานระหว่างครูกับผู้บริหารจะช่วยให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับข้อดี ขอบกพร่องซึ่งกันและกัน

8. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหารและชุมชน ช่วยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจในเป้าหมายของโรงเรียนและให้ความร่วมมือในการพัฒนา เด็กไปในแนวทางเดียวกัน

9. จัดโปรแกรมเพื่อปรับปรุงครู เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการโดยจัดในรูป Inservice Training หรือ Workshops หรือ Conference เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและหาทางแก้ไขปรับปรุงปัญหาต่าง ๆ ให้ดีขึ้น¹

วิเชียร ทวีลาภ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะครูที่ดีว่า

1. คำนึงคุณลักษณะ มีรูปร่างและกิริยาท่าทางดี การแต่งกายเรียบร้อย มีสุขภาพอนามัยดี มีความประพฤติดี มีความมานะพยายาม เสียสละ อดทน มีการตรงต่อเวลา

1

Glenn Myers Blair, Education Psychology. (New York : The Macmillan, 1962), pp. 588- 606.

มีความยุติธรรม มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้ากับคนได้ทุกชั้น มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีทัศนคติและอุดมคติเป็นประชาธิปไตย

2. ด้านความรู้และวิธีการสอน จะต้องมีความรู้ในวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี มีความรู้ในเรื่องประกอบวิชาที่จะสอน รวมทั้งความรู้ทั่วไปด้วย และต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนและจิตวิทยาการเรียนรู้¹

รัตนา คำบุญเรือง เกื้อให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของครูพยาบาลดังนี้

1. ต้องเป็นแม่พิมพ์ที่ดี คือเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีจริยธรรมและคุณธรรมที่แสดงออกให้เห็นได้ชัดเจน เพื่อให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจและเคารพนับถือและจะต้องระลึกถึงหน้าที่ 3 ประการ คือ การศึกษา การบริหาร และวิชาชีพ
2. มีความรักในวิชาชีพอย่างแท้จริง เข้าใจความหมายของคำว่า การพยาบาลเป็นอย่างดี
3. ต้องสอนในชั้นเรียนในแบบที่ถือเป็นหลักการเอาลงไปปฏิบัติได้จริง ๆ และสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้ก้าวหน้า
4. แนะนำแนวทางและสอนผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดี เป็นผู้นำที่ดี
5. ต้องเป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ²

¹ วิเชียร ทวีลาภ, "ท่านเป็นพยาบาลชั้นวิชาชีพจริงหรือ," วารสารพยาบาล . 23 (กรกฎาคม 2517) : 204.

² รัตนา คำบุญเรือง, "มาตรฐานการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาล" ใน ประมวลการประชุมพยาบาลครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2522) : 21.

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทุมพร ทองอุไทย ได้ทำการวิจัยโดยมุ่งศึกษาลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ โดยศึกษาจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณาจารย์ นิสิตปริญญาตรี นิสิตปริญญาโท ผู้วิจัยดัดแปลงแบบจัดประสิทธิภาพในการสอนของต่างประเทศมาเป็นเครื่องมือและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงปลายปีการศึกษา 2521 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของคณาจารย์ และนิสิตเกี่ยวกับลักษณะของอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติที่สำคัญยิ่งคือ

1. มีการเตรียมการสอนอย่างดี
2. มีความรู้ทันสมัย กว้างขวาง และถูกต้อง
3. ชวนชวนหาความรู้ส่วนตัวอาจารย์เอง
4. ใช้ตัวอย่างข้อเปรียบเทียบและข้อเท็จจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม¹

พ.ศ. 2510 ทศนี้อยู่ สุทธิพันธ์ ได้สำรวจทัศนคติของครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลศิริราชที่มีต่ออาชีพครู โดยใช้ครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาลศิริราชเป็นตัวอย่าง ประชากร ได้สรุปไว้ว่าลักษณะของครูพยาบาลที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีการสอนดี สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ สนใจหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ อารมณ์มั่นคง สุขภาพดี ยุติธรรม กิริยาวาจาเรียบร้อย เป็นตัวอย่างที่ดี มีความเมตตากรุณา และหวังดีต่อนักเรียน ทุกคนรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ²

¹อุทุมพร ทองอุไทย, "ลักษณะอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ" วารสาร-
ครุศาสตร์ 9 (มีนาคม - เมษายน 2522), หน้า 65.

²ทศนี้อยู่ สุทธิพันธ์, "การสำรวจทัศนคติของครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาล
โรงพยาบาลศิริราชที่มีต่ออาชีพครู" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลง-
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2510).

พ.ศ. 2511 สื่อง ที่ระชะยศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของครูพยาบาล ที่นักเรียนพยาบาลต้องการ โดยใช้ประชากรเป็นนักเรียนพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้าย ของโรงเรียนพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่งด้วยกัน รวม 323 คน ปรากฏผลว่า คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักเรียนต้องการมากที่สุดคือ มีความรู้ในเนื้อหาที่สอน อย่างแท้จริง รู้จักใช้วิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้และอธิบายข้อเท็จจริง มีความ ยุติธรรม ฉลาด สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีลักษณะเข้มแข็ง มั่นใจในตนเอง คอยช่วยเหลือแนะนำส่งเสริมให้นักเรียนมั่นใจในตนเอง เป็นคนซื่อสัตย์ ให้ความยุติธรรมในการให้ คะแนน ติดต่อกับนักเรียนด้วยความจริงใจ ¹

ในปี พ.ศ. 2515 พชรี นาคะสรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะครูพยาบาล ที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 ของโรงเรียนพยาบาลดุสิตและอนามัย ศิริราช พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2515 จำนวน 150 คน เป็นตัวอย่างประชากร ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ นักเรียนพยาบาลต้องการครูพยาบาลที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างแท้จริงมากที่สุด
2. ด้านการสอน ต้องการครูที่รู้จักวิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่ายและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เข้าใจหลักสูตรที่สอน
3. ด้านประเมินผลการเรียนการสอน ต้องการครูที่มีความยุติธรรมในการให้คะแนนและการลงโทษ
4. ด้านการช่วยเหลือแนะนำของครูพยาบาล ต้องการครูที่หาโอกาสส่งเสริมผู้เรียนให้มีการศึกษาต่อในชั้นสูง

---

¹ สื่อง ที่ระชะยศ, "คุณสมบัตินักเรียนพยาบาลต้องการ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูพยาบาลและนักเรียนพยาบาล สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือ ครูที่เห็นอกเห็นใจและจริงใจกับนักเรียน
6. ด้านบุคลิกภาพของครูพยาบาล ต้องการครูที่มีความมั่นใจในตัวเอง
7. ด้านการแต่งกาย ต้องการครูที่แต่งเครื่องแบบพยาบาล
8. ด้านวัยวุฒิ ต้องการครูพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ¹

พ.ศ. 2519 พนอพรรณ สุรสิทธิ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร โดยใช้ครูปฏิบัติการคลินิกประจำ โรงพยาบาล 6 สถาบัน จำนวน 92 คน เป็นประชากร ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกที่ปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบัน และลักษณะงานที่ครูปฏิบัติการคลินิกต้องการเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า เมื่อพิจารณาลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกตามที่เป็นจริง ในปัจจุบันกับที่ครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลแต่ละแห่งต้องการ ผลปรากฏว่า ในด้านบริการ ลักษณะงานที่ครูปฏิบัติการคลินิกปฏิบัติมากที่สุดในปัจจุบันคือ การรับผิดชอบให้ผู้ป่วยในความดูแลของนักศึกษาได้รับการรักษาพยาบาลตามแผนที่วางไว้ รองลงมาคือ การสังเกตอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยและการดูแลความสุขสบายของผู้ป่วย โดยทั่วไปในหน่วยที่รับผิดชอบ ลักษณะงานที่ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด คือ การให้การพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะรายด้วยตนเองตามแผนที่วางไว้ รองลงมาคือ Patient Rounds พร้อมกับแพทย์และการพบปะหารือกับผู้ร่วมทีมพยาบาลในการให้บริการแก่ผู้ป่วย ²

¹พัชรี นาคะสิริ, "ลักษณะครูพยาบาลที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

²พนอพรรณ สุรสิทธิ์, "ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

พ.ศ. 2520 พุทธรักษ์ สัตถกะชาติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง งานวิชาชีพของคณาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้แบบสอบถามอาจารย์พยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 130 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การปฏิบัติกิจกรรมงานวิชาชีพด้านการสอนและงานบริหารวิชาชีพระหว่างอาจารย์ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ และอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการสอน และงานบริหารวิชาชีพนั้น ค่าคะแนนเฉลี่ยของอาจารย์ภาควิชาพยาบาลศาสตร์สูงกว่าอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทั้ง 2 ด้าน และถ้าเปรียบเทียบเป็นกลุ่มอายุ อาจารย์กลุ่มอายุ 22 - 29 ปี ปฏิบัติกิจกรรมงานบริการพยาบาลมาก ส่วนอาจารย์กลุ่มอายุ 30 - 55 ปี ปฏิบัติกิจกรรมงานบริหารวิชาชีพมาก¹

พ.ศ. 2520 สุณี วิวัฒน์ภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาพยาบาลปีที่ 4 หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) จาก 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 116 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ในด้านการสอน นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยเฉพาะอาจารย์ประจำตึก ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและการปฏิบัติงานแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี การปฏิบัติงานเวรตึกและการอยู่เวรตึกกับพยาบาลประจำการ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนรู้มากขึ้น แต่อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอนน้อย ออกข้อสอบไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล แต่นักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเพิ่ม

¹ พุทธรักษ์ สัตถกะชาติ, "งานวิชาชีพของคณาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัยมหิดล," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

อาจารย์พิเศษให้มากขึ้น อาจารย์ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และใช้อุปกรณ์การสอนน้อย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย คำนการนิเทศนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศ ควรมีประสบการณ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ควรมีการจัดประสบการณ์จำลองขึ้น ก่อนปฏิบัติการจริงบนหอผู้ป่วย ควรมีการประชุมปรึกษาก่อนและหลังการปฏิบัติการพยาบาล ควรให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาขณะปฏิบัติการพยาบาลอย่างใกล้ชิด อาจารย์นิเทศควรมีชั่วโมงสอนในห้องเรียนด้วย ด้านโสตทัศนศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ยังไม่มี ความชำนาญในการใช้อุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ ¹

การวิจัยในต่างประเทศ

ค.ศ. 1965 บาร์แฮม ซี เวอร์จิ้นเนีย (Barham Z. Virginia) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติของครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้ทำในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ใช้ประชากรรวมทั้งหมด 178 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการพยาบาล 12 คน ครูพยาบาล 64 คน นักศึกษาพยาบาลปีที่หนึ่ง 52 คน ปีที่สอง 50 คน โดยให้เขียนพฤติกรรมของครูที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่า คุณสมบัติของครูที่มีประสิทธิภาพและสำคัญมี 19 ประการ ตามลำดับคือ

ยอมรับนักเรียนเป็นบุคคลหนึ่ง มีความซื่อสัตย์ ไม่ทำให้นักเรียนอายต่อหน้าผู้อื่น ให้โอกาสและเวลาที่เหมาะสมแก่นักเรียน เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน มีความมั่นใจ เป็นผู้ที่อ่อนสั้นอ่อนยาวได้ สนใจร่วมงานกับนักเรียนดี เห็นใจนักเรียน ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน

---

¹ สุณี วิวัฒน์ภรณ์, "ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520).

เตรียมการสอนที่เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจ ให้นักเรียนรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญบุคคลหนึ่ง ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาของนักเรียนได้ มีความรับผิดชอบที่เข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นตัวอย่างที่ดี ควบคุมตนเอง และกระตุ้นนักเรียนเสมอ ¹

ค.ศ. 1966 จากอบสัน ดี. มากาเรต (Jacobson D. Margaret)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของครูพยาบาลที่ประทับใจและไม่ประทับใจนักศึกษาพยาบาล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาพยาบาล 5 มหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐบาลและเอกชน โดยขอให้นักศึกษา เขียนพฤติกรรมที่ประทับใจและไม่ประทับใจที่ได้รับจากครูพยาบาล ในแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ผลปรากฏว่า

ด้านผลประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ ที่ประทับใจคือ เมื่อปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ครูคอยดูแลช่วยเหลือ เมื่อมีคนไข้หนักหรือสภาพการณ์คับขัน คอยสนับสนุนและร่วมมือโดยสม่ำเสมอ ที่ไม่ประทับใจคือ ไม่สนใจนักศึกษา คอยหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติงาน

ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ ที่ประทับใจคือ ในเวลาสอนพยายามสอนให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ภูมิหลังในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ครูเป็นแหล่งวิชาและที่ปรึกษาที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง ที่ไม่ประทับใจคือ คอยตีว่าเวลาปฏิบัติงาน ไม่อธิบายให้ชัดเจน

ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษาและบุคคลอื่น ๆ ที่ประทับใจคือ เมื่อนักศึกษาฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย เมื่อทำผิดหรือทำไม่ถูกวิธี ครูจะช่วยแนะนำเป็นส่วนตัวอย่างใจเย็บ ๆ ที่ไม่ประทับใจ คือ การวากล่าวต่อหน้าผู้อื่น

¹Barham Z. Verginia, "Identifying Effective Behavior of Nursing Instructor Through Critical Incidents," Nursing Research Vol.14, No.1 Winter, 1965), 65 - 69.

ด้านการสอน ทั้งในห้องเรียนและภาคปฏิบัติที่ประทับใจคือ เวลาสอนมีวิสัยทัศน์
ให้นักศึกษาอยากเรียน รู้จักคิด ฉลาดขึ้น ตั้งใจสอน ให้คำวิพากวิจารณ์ในทางสร้างสรรค์
เสมอ รู้ทันเหตุการณ์ของโลก ที่ไม่ประทับใจคือ อ่านจาก Sheet

ด้านบุคลิกภาพ ที่ประทับใจคือ ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง จริงใจ สนใจนัก-
ศึกษา

ด้านการประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่ประทับใจคือ ครูและนักศึกษาช่วยกันประเมิน-
ผล ครูวิพากษ์วิจารณ์และแนะนำด้วยท่าทีที่เป็นกันเองและจริงใจ ที่ไม่ประทับใจคือ เมื่อ
นักศึกษาได้เกรด D จึงสงสัยและถาม ครูตอบว่า ไม่สามารถจะบอกได้ว่านักศึกษาทำผิดอะไร¹

ค.ศ. 1967 บรูค เจ บิดเดิล (Bruce J. Biddle) ได้ทำการศึกษา
ถึงบุคลิกภาพของครูที่ดี ได้ใช้แบบสอบถามเรื่องครูของฉิน โดยมีคำถามทั้งสิ้น 100 ข้อ ถาม
นักเรียนจำนวน 2,108 คน ในโรงเรียน Peninsular Study Council, Stanford,
California คำถามทั้งหมดจัดอยู่ในลักษณะของครู 5 ประการคือ

ประการที่หนึ่ง คุณสมบัติทางด้านเอาใจใส่นักเรียนคือ สามารถช่วยเหลือ
นักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านอารมณ์และสังคม

ประการที่สอง คุณสมบัติที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนคือ สามารถช่วยเหลือนัก-
เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยเหลือนักเรียนให้มีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการด้านต่าง ๆ สอดตาม
ความมุ่งหมายที่วางไว้

ประการที่สาม มีระเบียบวินัย สามารถควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนให้
ดำเนินไปด้วยดี

ประการที่สี่ ต้องมีคุณสมบัติในการส่งเสริมกำลังใจนักเรียน ส่งเสริมให้
นักเรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียน

---

¹ Jacobson D. Margaret, "Effective Behavior of Teacher of Nursing as Determined by Their Students," Nursing Research, Vol.15, No.3, (Summer, 1966), 218 - 224.

ประการที่ห้า มีคุณสมบัติในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้ดีขึ้น

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แล้ว ผลปรากฏว่า ครูที่ดีของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่มีคุณสมบัติในด้านการเอาใจใส่นักเรียน มีคุณสมบัติที่จะให้ความรู้และความช่วยเหลือนักเรียนเป็นพื้นฐาน รวมไปถึงการส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียนในการเรียนด้วย ¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹ Bruce J. Biddle, "Method and Concept in Classroom Research," Review of Education Research, Vol. 37, No. 6 (June, 1967), 346 - 347.